

De Haan, N. & E. van der Kolk, 2021. De gewiekste vogelgids. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
ISBN 978 90 215 7914 6.
Gebonden, harde kaft, 20 x 14 cm, 452 bladzijden.
Prijs € 22,50.

De gewiekste vogelgids

Nico de Haan | Elwin van der Kolk

besproken door Dick A. Jonkers

De nu verschenen gids heeft een opzet die afwijkt van de gebruikelijke wetenschappelijke indeling, beginnend met de duikers voorin en eindigend met de gorzen achterin. De gids onderscheidt zich door een ongebruikelijke benadering via een systeem van vier sleutels. Zoekwijzers helpen de gebruikers op weg. De eerste sleutel gaat in op de kleuren van het verenkleed. Er kan gekozen worden uit soorten met één of bijna geheel dezelfde kleur. Hierna is er een keuze uit kleurrijke soorten en vogels met opvallende onderdelen. Zij zijn in allerlei hoedanigheden afgebeeld. Bij gedrag wordt ingegaan op hoe ze zich door kenmerkende activiteiten onderscheiden van andere soorten. Op vorm worden vogels behandeld die men op een eerste indruk kan indelen bij een groep en daar een typisch voorbeeld van zijn, zoals bijvoorbeeld eenden en meeuwen. Door te letten op de voor de soort specifieke kenmerken kan hij worden bepaald.

Leefgebieden zijn landschappen, waarin de vogels zich het hele jaar of in delen daarvan kunnen ophouden. Er is geen sleutel voor de zang of andere geluiden. Aanbevolen wordt om voorafgaand aan een te bezoeken gebied (landschapstype) van enkele mogelijk aanwezige soorten de zang te beluisteren. In totaal worden gegevens verstrekt van bijna 300 soorten. Daaronder ook de Indische gans, de tamme gans (Soepgans) en de Stadsduif. Het geheel is een gids voor beginnende vogelaars. Door bij elke waargenomen vogel de kenmerken te toetsen, en dat bij de volgende sleutel ook te doen, komt men door het eliminatieproces uiteindelijk meestal uit bij de soort. Talrijke tips en wetenswaardigheden dragen daar nog aan bij. In de groep van kleine bruin-, grijs- of groenachtige soorten zal determinatie nogal wat moeite kosten. Vliegbeelden zijn maar weinig opgenomen. Dat geldt ook voor het verenkleed, zoals bij nog niet volwassen meeuwen.

Kerken van goud, dominees van hout

Rob Bijlsma

besproken door Dick A. Jonkers

Het gaat slecht met de Nederlandse natuurbescherming. Tot die conclusie komt Rob Bijlsma na tientallen jaren onderzoek aan vogels, waarbij gekeken wordt naar hun leefwijze en de relatie tot de leefomgeving. De lezer wordt door de auteur in de inleiding alvast gewaarschuwd, dat die geen mild pleidooi zal hoeven te verwachten met inleving in de schijnwereld van de (beroeps)natuurbeschermers en hun toeleveringsbedrijven. Langdurige veldervaring, met daarbij verkregen kennis van vogels en ecologie in het algemeen, en inzicht laten zien wat hij heeft geconstateerd. Er worden misstanden beschreven veroorzaakt

door de uitvoering van naar zijn mening nodeloze maatregelen bij natuurbeleid en -beheer. De vinger wordt op zere plekken gelegd. Het taalgebruik vergt begrip, is ongezouten en zal door hen die het betreft niet in dank worden afgenomen. De feiten zijn er, maar de wijze waarop het geconstateerde wordt gepresenteerd verdient mijns inziens geen schoonheidsprijs. Wanneer de kritiek terecht is, zullen er na overleg met de betrokkenen veranderingen moeten of kunnen worden doorgevoerd. Daarna volgen hoofdstukken, waarin resp. leefomgeving, bos en de bomen, vogels en hun beschermers en mensen in het bos aan de orde komen. In het hoofdstuk

Bijlsma, R., 2021. Kerken van goud, dominees van hout. Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen. Paperback 23,1 cm x 15,1 cm, 352 bladzijden. Prijs € 24,99, e-book € 14,99.

Cofta, T., 2021. Handboek vogels in vlucht. Herken vliegbeelden van zangvogels. KNNV Uitgeverij, Zeist. ISBN 978 90 501 1824 8, 496 bladzijden, gebonden, 24 x 16,5 cm. Prijs: € 39,95.

'hoop doet leven' worden positieve en negatieve ontwikkelingen beschreven. Alle hoofdstukken bevatten veel al dan niet interessante details. Opmerkelijk is het zeer grote aantal voetnoten (ruim 200), waarvan er nogal eens zijn die te uitgebreide teksten bevatten. Om weer grip op het geheel te krijgen en de situatie te verbeteren worden voorstellen gedaan. Voor de liefhebber

zijn hier en daar figuren en tabellen opgenomen. Deze publicatie, waarin de bevlogen auteur en natuurbeschermer blijk geeft van zijn betrokkenheid, verdient een brede verspreiding. Dit in het belang van de natuur, met als motto: "Alles wat leeft en groeit en ons altijd weer boeit", een uitspraak van de bioloog dr. Fop I. Brouwer.

Handboek vogels in vlucht

Herken vliegbeelden van zangvogels

Tomasz Cofta

besproken door Dick A. Jonkers

Het determineren van vliegende zangvogels is geen eenvoudige opgave. Ze zijn meestal snel voorbij en er is daardoor weinig tijd om onderscheidende kenmerken in je op te nemen. Het boek dat nu is uitgekomen behandelt 205 soorten zangvogels en 32 geselecteerde soorten niet-zangvogels, waarvan de meesten trekvogels zijn die frequent overvliegen. De veldgegevens zijn in iets meer dan vier decennia verzameld in Europa en Turkije. De auteur was van kinds af aan al begeistert door vogels en groeide uit tot een ervaren, gepassioneerde en volop van vogels genietende veldornitholoog. Zijn onderzoeken bestonden vooral uit observeren, tellen en ringen van vogels. Zij vormden een solide basis voor het resultaat in deze imposante atlas. Veldgidsen over trekvogels waren er al wel, maar deze slaat alles. De nu voorliggende publicatie is een echt handboek geworden. Digitaal vervaardigde natuurgetrouwe kleurenillustraties met vluchtbeelden in allerlei situaties - in totaal 850 - maken het determineren tot een feest. Daarbij zijn er nog bijna 2500 foto's extra opgenomen met karakteristieke silhouetten. De zeer vele beelden met vogels in allerlei soorten vluchten maken herkenning nog beter mogelijk. Verder zijn er voor degenen die ook auditief aan hun trekken willen komen zorgvuldig bewerkte aanduidingen van vluchtroepen met daarbij soms sonogrammen. Verder zijn er tips voor het online opzoeken van geluidsopnames. Vooruitlopend op de soortbeschrijvingen wordt in de gebruiksaanwijzing uitgebreid

ingegaan op onderdelen daarvan. In dat hoofdstuk staat een aantal voorbeelden van profielen en vormen van soorten met dezelfde lichaamsgrootte. Andere platen bestaan uit onder meer groepjes afbeeldingen van lichaams-, vleugel- en staartvormen. Om het boek voor iedereen goed te kunnen ontsluiten zijn er in dit deel overzichten opgenomen met een verklaring van de gebruikte termen. Ook foto's van vliegende vogelgroepen. En er is nog veel meer te vinden in deze kleurrijke atlas met zijn schitterende afbeeldingen. Aansluitend volgen soortbeschrijvingen in een vast stramien met kort en bondig cruciale informatie. Vaste onderdelen zijn grootte, structuur en vorm, kleur, vlucht, groepen, geluiden en soorten die voor verwarring zorgen. De gegevens kunnen worden vergeleken met wat men zelf heeft waargenomen bij een of meer vliegende vogel.

Het unieke van het boek is dat men leert op welke specifieke details men moet letten tijdens het waarnemen. Tot nu toe ontbraken deze bijeengebrachte op determinatie gerichte gegevens in een dergelijke publicatie. Het is moeilijk om niet in superlatieven te vervallen, wanneer je deze atlas in handen hebt. Het is een up to date meesterwerk. Prachtig opgemaakt, heel veel gegevens bevattend en daardoor zeer volledig. Bovendien in een schrijffrant die heel wat vogelliefhebbers zal aanspreken. In de praktijk is het boek mijns inziens van grote waarde en zal het zijn nut zeker bewijzen.